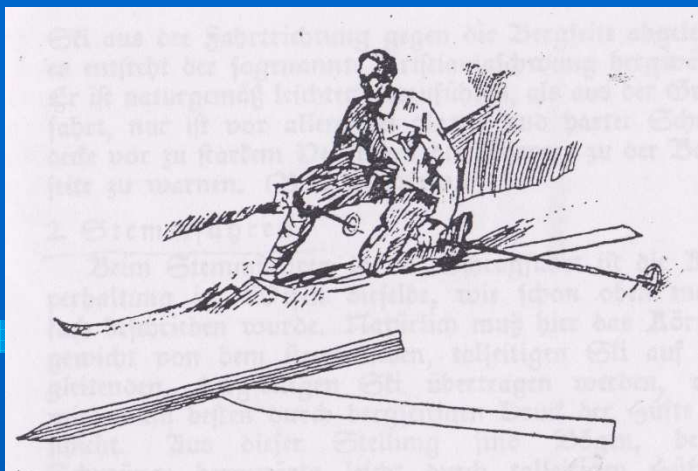

KRIŽARJENJE VOJAKOV NA SMUČEH DO 1914 IN MED SVETOVNIMA VOJNAMA

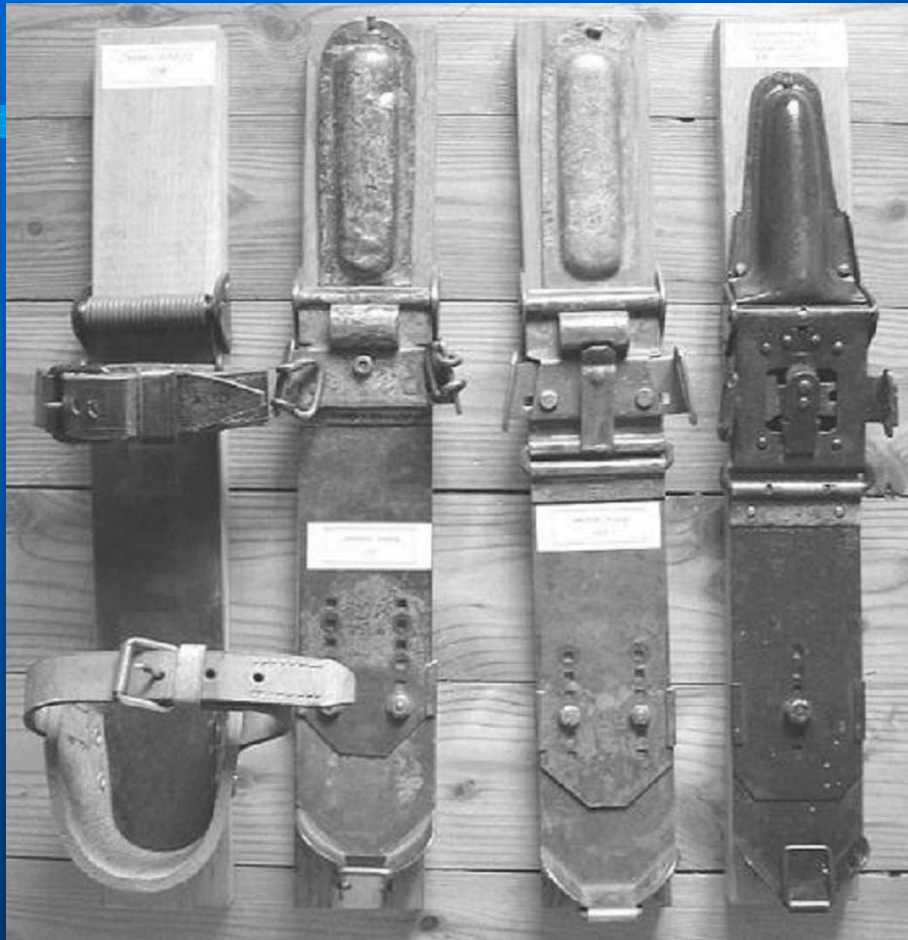
Pripravil Aleš Guček, ZVGS

marec 2017

Vojaški vrhovi alpskih dežel so pospešeno uvajali smučanje za usposabljanje vojakov v zimskih razmerah. Če so v začetku predvsem Norvežani vodili tečaje, so jih kasneje prevzeli vojaki iz območja Alp. Norveška telemark tehnika ni bila primerna za visoke in strme Alpe, zato so uvajali lilienfeldsko alpsko tehniko. Ugotovili pa so, da je primernejša telemark tehnika za gibanje po pretežno ravninskem svetu. Kombinacijo obeh so poimenovali alpinsko-nordijska tehnika. Za eno in drugo so rabili od 180 do 200 cm dolge smuči namesto norveških tudi nad 220 cm dolgih. Za hojo in tek po ravnini so imeli v rokah daljši kolec, za alpsko smučanje so ga razstavili v dve smučarski palici zaradi lažjega vzpona v hrib.

Poročnik Georg Bilgeri je uvedel po letu 1900 v avstro-ogrsko vojsko alpinsko-nordijsko tehniko. Na zgornji skici je telemark tehnika s prikazom položaja smuči. Spodaj lilienfeldska alpska tehnika, ko je Mathias Zdarsky uvedel plužno tehniko, ki je bila primernejša za krmarjenje po strminah.

Avstro-ogrski vojaki so prvi uporabljali kovinske smučarske vezi, patentirane od leta 1896 naprej (z leve): Bilgeri, dve Zdarsky in Schuster.

Zgoraj kolec z leseno krpljico, ki se ga razstavi v dve smučarski palici (Srednja Evropa, po 1900).

Spodaj norveški kolec, razstavljen na dve smučarski palici brez krpljic (po 1900).

Italijanski polk vojaških gornikov si je omislil posebno razglednico, ki so jo „alpini“ pošiljali s ponosom od leta 1904 do 1912.

Norveški vojaški „jæger“ (lovci) so veliko časa preživali pozimi v naravi, da so se privadili na ostre klimatske pogoje. Prenočevali so v platnenih bivakih – v ozadju (1905).

Francoski vojaki so imeli na voljo številne razglednice svojih enot (1905). Znamke so vedno lepili kar na sprednjo stran razglednice.

LA DOMENICA DEL CORRIERE

SI PUBBLICA A MILANO OGNI DOMENICA
Via Spadari, 22
MILANO
Centesimi 10 il numero.
Anno VII. — Num. 14.
2 Aprile 1905.

I nostri soldati sulle Alpi: un bivacco di alpini in mezzo alla neve nell'alta valle d'Aosta.
(Disegno di A. Daltrina, da fotografie di J. Bröcherst).

Italijanski vojaki – smučarji med vajami v dolini Aosta. O njihovem življenju v gorah so pisali tudi v časopisu. Avtor je na ta način vabil mladce v vojsko, po drugi strani pa s pisanjem skušali privabiti na smuči še civiliste (1905).

Italijanski „alpini“ so po navadi bivali v dolini in odšli iz vojašnic na pohode v gore. Včasih so se odpravili na nekajdnevne turne smuke, primerno opremljeni za mraz in veter. Smučiči z dolgimi in visokimi krivinami, kovinskimi vezmi in z enim samim kolcem v roki (1907).

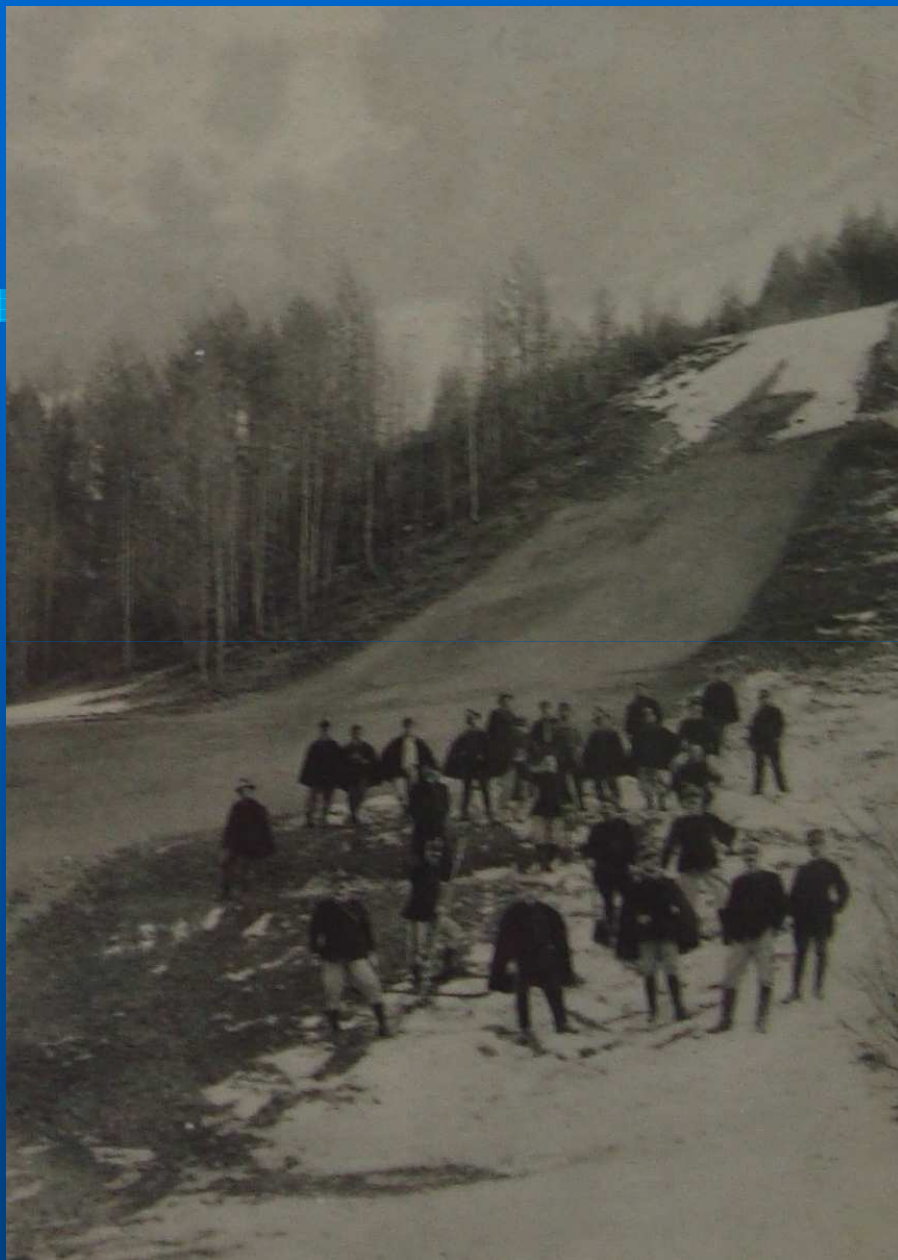
Ni treba posebej poudarjati, da so na sliki francoski vojaški gorniki. Razpoznavni so po velikih (baskovskih) baretkah, ki so jih ščitile pred snežinkami, nikakor pa ne pred mrazom, ki jim je „chasseurs“ pihal okoli ušes (1908).

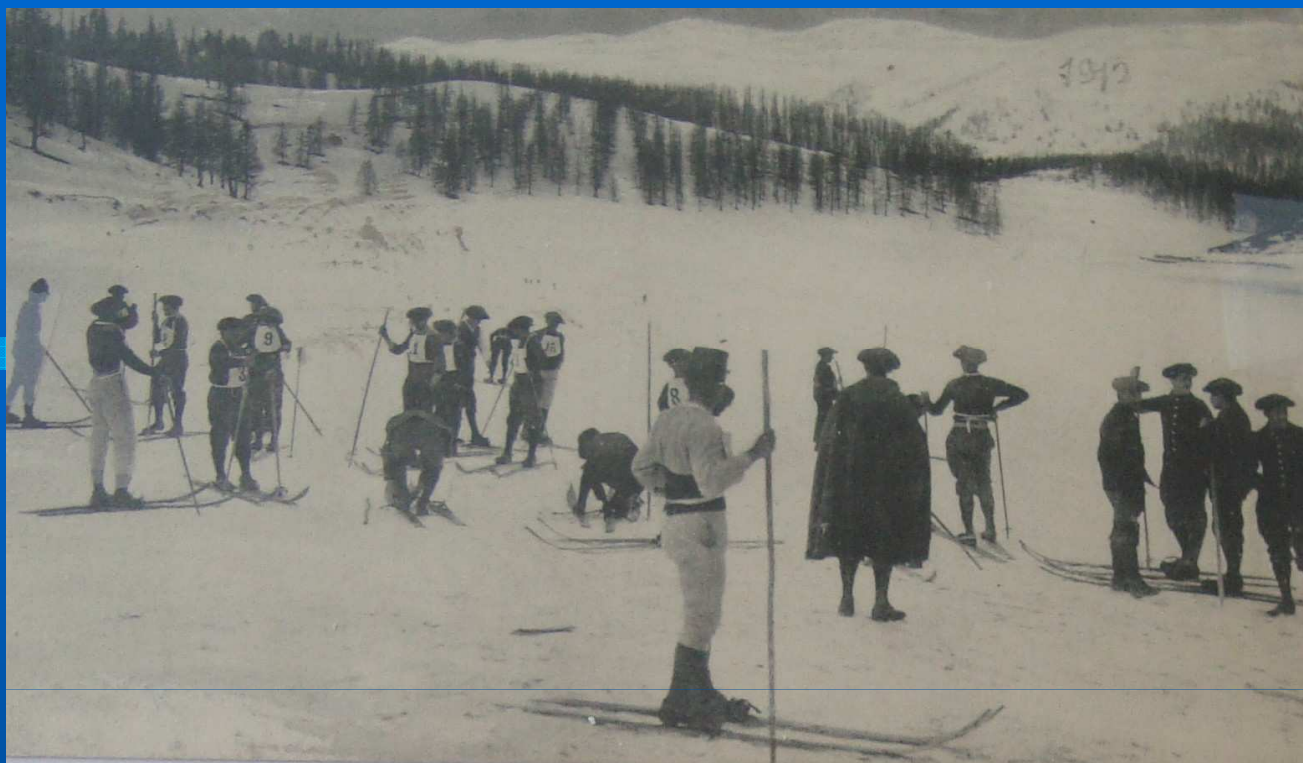

Visokorasli francoski poročnik Mandrillon, ki je veljal za velikega zagovornika gorskih vojakov, med ogledom vojaške smučarske tekme (1908). Francozi so kot Avstrijci že uporabljali dve smučarski palici.

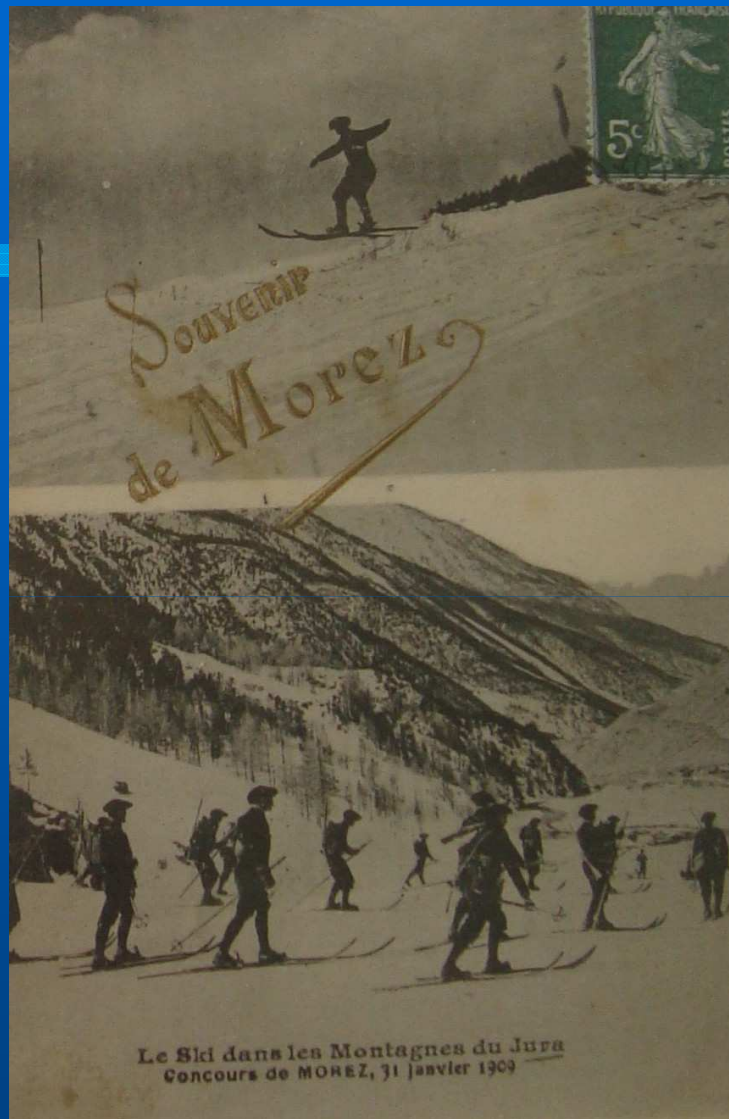

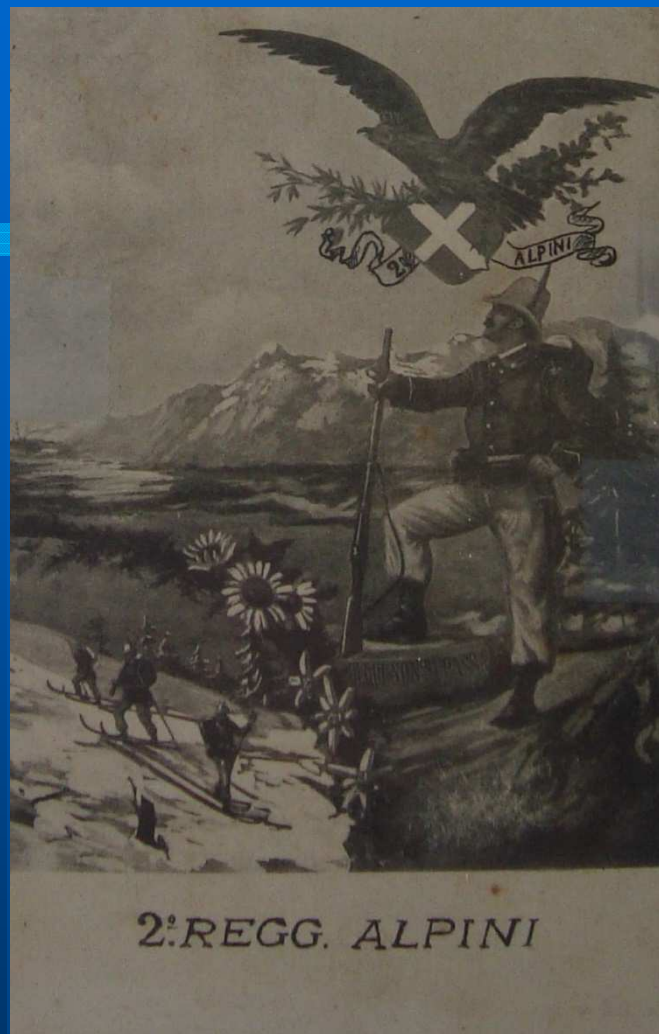
Razglednica z vojaki iz leta 1908, ki so imeli priložnost smučati na smučišču v kraju Bardonecchia, zahodno od Torina. Vojaki niso poznali le znanega gorskega sveta nad dolino Asoste in v Dolomitih, ampak so se spopadli še s tereni pokrajine Piemont. Znano smučišče obkrožajo gore do višine okoli 2.800 metrov.

Dolina Aoste se ponaša z zelo visokim krajem Breuil (francosko) ali Cervinio (italijansko) na višini 2.000 metrov. Na sliki so francoski vojaki, ko je leta 1909 italijanska vojska priredila vojaško tekmo. Smučišče sega še danes do Plateau Rosa na višini 3.500 metrov, možno pa se je peljati s kabinsko žičnico do 3.883 metrov na Piccolo Cervino.

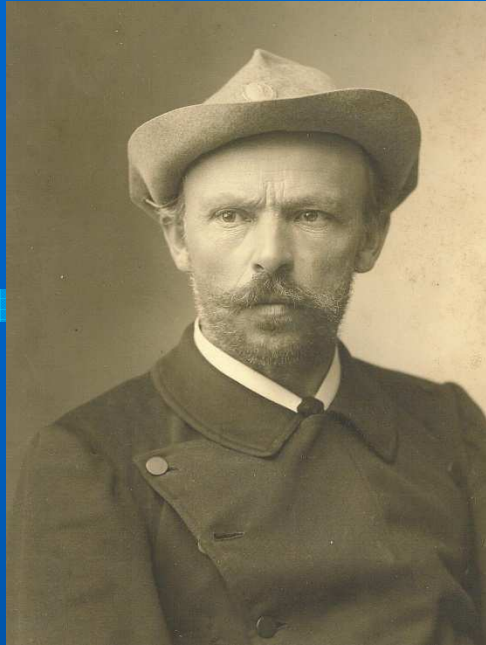

**Razglednica z vojaških tekem v
Merezu, visoka planota Jura,
Francija, 31. januarja 1909.**

**2. italijnaski polk alpinov iz leta 1910.
Kaj vse so prikazali na tem plakatu!**

Mathias Zdarsky je učil avstro-ogrske vojake veliko načinov navajanje na smuči na mestu tudi na sliki leže na hrbtu s sukanjem smuči levo in desno, naprej in nazaj. Šele nato jih je vodil na breg (1910).

Avstro-ogrski vojaki med vzponom v ključih pod vodstvom Mathiasa Zdarskega (1910).

Prikazovanje prevoza ponesrečenega smučarja na provizorični pripravi, narejeni kar iz smrekovih vej. Vaja je bila namenjena tako civilistom kot vojakom (Avstrija, 1910).

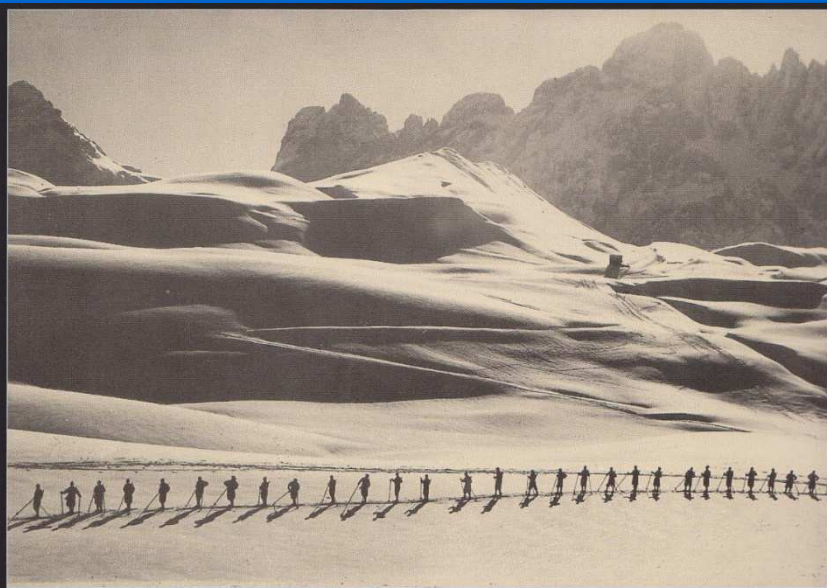

Vojaške tekme v teku na smučeh so bile priljubljene po 1. svetovni vojni. Civilisti so na njih prav tako radi nastopali (Briançon, Francija, 1927).

Kuraptkin, sovjetski poveljnik bataljona, je sam na smučeh prešel 2.600 kilometrov iz Omska v Moskvo. Na sliki njegov prihod na cilj 6. marca 1929.

Italijanski vojaki na pohodu po visokogorju, okoli 1930.

Gorski način bojevanja ni bila edina večina. Vsak izšolani vojak je bil dragocen, zato so italijanski vojaki posvetili veliko časa reševanju ponesrečencev in tudi „navidezno“ ranjenih kolegov (okoli 1930).

Sovjetski vojak na tekaških smučeh z norveško tekaško vezjo rottefella (podganja past), ki jo je leta 1927 izumil in patentiral Bror With. V Sovjetski zvezi so na to razglednico prilepili letnico 1921. Kako? Torej je vojak na sliki po letu 1928.

Sovjetski vojaki iz Sibirije na smučeh, ko jih vlečejo konji s konjeniki, zima 1929 – 1930.

Pregled francoskih vojakov pred odhodom na smučarsko turo, 1931.

Italijanska vojaka med počitkom na smučarski turi. Za italijanske alpine je bilo značilno pokrivalo klobuk s peresom. Praktične pumparice in goleni ovite z ovojčkami, da se sneg ni preveč oprijemal volnenih dokolenk (okoli 1930).

Patruljni teki so bili popularni, a z razvojem alpskega smučanja so se nemški vojaki pomerili še v patroljnem (vele)slalomu po zelo razgibanem terenu, tudi po kuloarjih, da je bilo smučanje čim bolj prilagojeno turnim spustom (okoli 1935). Velelalom je FIS uvedla šele po 2. svetovni vojni.

Še avstrijska tekma v patroljnem slalomu, ki je bil bolj podoben veleslalomu, ki pa so ga prepoznali šele po 2. svetovni vojni. Na levi je zelo kratek količek z zastavico. Na civilnih tekmah FIS ni bilo dovoljeno jahanje palic za zaviranje, kar ni veljalo za vojake na njihovih tekmah (okoli 1935).

Alois Frabnz Trenker, preimenovan v Luis Trenker, (4. 10. 1892 – 13. 4. 1990) je bil rojen v Avstro-ogrski na Južnem Tirolskem. Bil je izjemen fotograf in tudi režiser ter snemalec prvovrstnih smučarskih filmov med svetovnjima vojnam, tudi skupaj z Leni Riefenstahl. Na slikah je prosti spust avstrijskih vojakov v maskirnih belih ogrinjalih (okoli 1935).

Plakat za nemško vojaško prvenstvo, Oberhof, Thüringen, 2. do 5. februar 1939.

Tekmovanja smučanja po starem so se v Sloveniji začela leta 1986 v Kranjski Gori na pobudo Črta Kanonija in pod strokovnim vodstvom Marjana Jeločnika. Ta obuditev smučanja se je zelo razmahnila v Sloveniji, Avstriji, Nemčiji in Italiji. Brane Tavčar iz Skupine Rovtarji iz Škofje Loke je naročil krojaču izdelati obleko avstro-ogrskega vojaka in dobil originalne lilienfeldske smuči iz Avstriji.

Skupina 1313 iz Bovca prikazuje na srečanju smučarjev po starem avstro-ogrske in italijanske vojake, ki so se med 1. svetovno vojno borili na Soški fronti na višinski koti 1.313 metrov in eni in drugi utrpeli hude izgube. Na sliki na prireditvi EMAVS, Bovec – Kanin leta 2002.

**S starim slovenskim
smučarskim pozdravom**

SMUK !